

kakor navadne druge sorte tega sočivja. Seme se dobi pri vsakem boljšem semenskem trgovcu. Rano spomladi se poseje v gnojno gredo. Če te ni, v kaki zaboj ali lonec. Sadike se presajajo meseca majnika v tople, rahle, ne presuhe grede, primerno daleč vsak sebi. Brž ko rastline porastejo, se ovežejo na palčice. Če se ta zala rastlina ne sadi samo zarad edine vrtno olepšave, ampak tudi zarad haska, ki ga sad daje, dobra je, če se ji prebujni izrastki iz stebela nekoliko priščipnejo. Tako priraste več in lepšega sadu, ki ga na jednom grozdu po 30—40 ko oreh debelih jagod priraste. Za seme se puščajo najbolj zrele in popolnoma raščene jagode, ki se v vodi zmučkajo, in potem iz njih iztisnjeno seme očisti in na snažnem papirju v senci posuši. Seme se potem na suhem in zračnem prostoru hrani in ostane 3—4 leta kaljivo.

Debeli lešnik in kutina.

M. Po nekterih krajih zasajajo in redijo lesko z debelim sadom in tudi kutino s posebno skrbijo, ki jo ta dva res koristna in lepa grmiča zaslužita. V nobenem večem vrtu ali na drugem za te rastline primernem prostoru bi ne smel manjkati. Zarejajo se pa najlahkeje in najbolj po vlačencah. V ta namen se pripogne jedno- ali dvaletna šiba tako k tlam, da se zamore blizo srednji del v prst zagrebati, ki se mora pa z lesenim kavkljem k tlam pripeti, tako, da se šiba ne more več vzdigniti. K zemlji pripognjen del se v sredi z dobro, rodovitno prstjo trdno zasuje. Da se prst ne izsuši, se mora s kopico gnoja pokriti in sploh je treba skrbeti, da zemlja precej vlažna ostane. Ko so take vlačence, ki jih gre najbolj spomladi narejati, 1 ali 1½ leta v zemlji, so že zaredile korenine, in morejo se na zadnjem koncu odrezati in kakorkoli zasaditi. Debeli lešniki in kutine se od trgovcev in sladničarjev dobro plačnjejo. Prva drevesca se morajo iz kake dobre drevesnice naročiti. —

M. Neka škodljiva navada pri pokladanju soli živini. Po nekod imajo krivo navado, da živini namenjeno sol na dno tistega škafa ali posode potrošajo, v kateri živino napajajo. S tem hočejo ljudje živino privaditi, da bi posodo prav do čista polizala. Ali pri tem se ne premisli, da se živini žeja še le prav podkuri, med tem, ko se misli, da se je žeja pogasila. Sol suši živini jezik, nebo, grlo itd. Ko bi se seveda nova žeja živini brž z novo pijačo pogasila, bi se sicer živina po veliki žeji ne trpinčila. Vendar pa tako napajana živina več k sebi vzame, nego je ji hasnovito, kar je posebno pri mladih živinčeti posebnih ne ravno koristnih nasledkov. Mlada živinčeta zgubé lepo svojo podobo, postanejo pretrebušnata, in tudi želodec se tako o zdravem prebavljanju moti — in slabi. Če se pa živini po nespametnem pokladanju soli žejni ne da piti, se po žeji, kakor je že re-

čeno zelo trpinči, kar ji močno škoduje. Večkratne skušnje so še vsakokrat pokazale, da krave, katerim se jednako veliko mera krme poklada, več mleka molzejo, če se jim sol s suho klajo vred pred pijačo poklada, kakor pa če jim sol za lizanje v pitne posode potroša.

K. D. Oslovski kašelji se otrokom odpravi, ako se doma natoplem puščajo, kedar kašljavi postanejo. Jedila naj bodo lahko prebavljiva in dražljivih pijač, p. vina, se jim ne sme dajati. Dobro jim ugaja toplo mleko, posebno če mu je nekaj skleza (Eibisch) pridjanega. Trebuh okoli želodca se maže z mazilom, kojemu Nemci pravijo: Brechweinstein-salbe (nareta iz bljevne soli) in se dobiva v apoteki. Potem se telo okolo želodca preveže s širokim pasom, najboljše iz flanela. Okolo vrata se napravi zavitek, v katerem je ½ grama moščjaka (mošusa) in nekoliko cimotovega sladkorja.

Št. Č. Oves čistiti je treba, preden ga kmetova lec gre sejati. Delo se opravi najlepši, ako se v kad ali škafo naliže čiste studenčnice, oves na njo vsiplje, ki lepo na vrhu ostane in se poloviti da, med tem ko nesnaga na dno padne. To svetuje skušen kmet, ki na ta način pridela vsako leto najlepšega ovsa!

Ravnatelj vinorejske šole v Mariboru, g. Goethe, je vestno pregledati in zapisati dal, kako so se razne sorte vinske trte obnesle zoper letošnjo zimo v nižjih legah vinograda blizu šole. Les jeseni ni popolnem dozorel, kar ga je za mraz občutljivejšega storilo. Največ so trpele sorte, ki močno v les rastejo, in sicer v tej vrsti: salankamenka, balint (Kleinweiss), blank, portugizec, kadarka, vranek (Zimmettraube) ali črnina, moslovec, muškat in tudi traminec. Tem sortam so okice najbolj pozeble, ko se jih je 2krat led priprijel. Nič ali malo škode trpele so pa te sorte: laški rizlec, klešec (Ortlieber), beli, modri in rujavi burgundec, šilher in belina. Vina bo tedaj letos menje pa utegne biti boljše, kakor lani, če bo sušno leto. Plazi so veliko škodili.

Sejmovi. 10. marca Deutschlandsberg, sv. Jurij pod Tabrom, sv. Jakob v Laškem okraju, Kapela pri Brežicah, Kostivnica, Orehova vas pri Brežicah, Poličane, Strass, Sp. Polskava; 11. marca pri sv. Magdaleni v Mariboru (goveji in konjski sejem); 12. marca sv. Jurij pri Celju, Preding, Selnica ob Dravi, 13. marca Gradec (Lagergasse).

Dopisi.

Iz Maribora. (Nepričakovan sovražnik tiskovnega društva) in „Slov. Gospodarja“ se je začel nasajati v ovo toliko potrebno podvetje tako, da smo prisiljeni javno zavrniti ga. Ta nasprotnik je dohtar (?) Ž... dvor. kaplan, ki uže dolgo in vedno drznejše rovlje! Tega se nismo nadejali, nekaj zato ne, kar so sorodniki ome-

njenega gospoda najodličniši narodnjaki Savinjske doline, in ker smo mislili, da boče tudi on, kakor njegovi vrli predniki, v prvi vrsti med može stopil, ki goreče delajo za čast božjo, zveličanje duš, za duševni in gmotni napredek in blagor slovenskega ljudstva. Žali Bog, da temu ni tako. Opuštvši podrobnosti nespadajoče sem omenimo le, kako ta gospod ni naročnik na noben list, ni ud nobenemu društvu; da, iz družbe duhovnikov je bil pri občenem zboru 17. febr. t. l. izbrisan, ker se mu je umililo vplačati letnino. Za tiskovno društvo pa on nikoli niti vinarja ni žrtvoval, niti pičice zapisal. Tem bolj nas društvénike z urednikom vred žali, ako se tak človek nasaja v naše društvo, ki zapopada mnogo najvrliših duhovnikov v našej škofiji, in rovlje zoper list, ki po priznavanju vseh pametnih in dobrohotnih mož koristno in blagonsno deluje in obeta še mnogo več z nameravano: Cerkveno prilogo. Omenjenemu gospodu ni dosti, da nič ne žrtvuje za dobro reč, marveč jo še ovira in nje prav po nekrščanski želi — znatne škode. Trgovec g. Auch . . . je dal veliko oznanilo kot prilogo „Slov. Gospodarju“ natisniti in večkrat priložiti. Tiskovno društvo je imelo 80 fl. tiskarskih potroškov in je za trud zaračunilo 10 fl. tedaj skup 90 fl. Toda g. Auch . . . ni plačal nič cela 3 leta. Morali smo tožiti in mu tako komaj iztrgali 50 fl. Dobiček in še 30 fl. tiskovnih stroškov morali smo zgubiti. Sedaj pa priropoče g. Ž. in sedrže predsedniku g. dr. K. . . . ču in odborniku g. O. . . . ju v lice blebetati: „da je Auch . . . prav imel in le takrat prav neumno ravnal, ko je 50 fl. plačal. To pa je neumno iz ust kristijana, nezaslišano iz ust duhovnika. Ali bo ta gospod v spovednici tudi upal tako razsoditi: neumen, kdor plačuje, kar je dolžen? Videti je, da ta gospod ni pravi dohtar, sicer bi kazal več znanja v cerkvenem pravu, več vednosti v katoliški morali. Znano bilo bi mu, kar sv. Paul uči: nikomur nič dolžni ne ostajajte (Rom 13, 8) ter nebi tako goropadno krivo učil, ljudi motil in jih v hudem še utrjeval, češ, da so neumni, če plačajo, kar dolgujejo. Zoper tako nasajanje v tiskovno društvo odločno ugovarjamo, ker je to ne samo neumno sovraštvo, ampak drzno razžaljenje odbora, urednika in društvénikov. Upamo, da bo to dosti ter želimo, da g. Ž. nas popolnem pri božjem miru pusti, sicer ga bomo še hujše prišli in izvlekli še ostrejših pušic. Njegovih krajarjev lahko pogrešamo. Društva in lista pa ne damo od nikogar tako napadati, bodi stanú ktereakoli!

Od sv. Lenarta pri Veliki Nedelji. (Lepa svečanost — strašno zločinstvo.) Uže dolgo nihče ne pomni svečanosti pri nas, kakoršna je bila 16. febr. Starčeka Boštjan in Neža Kovačec odhajala sta svojo zlato poroko, pri katerej bila sta navzoča obadva sina in hčer. Prvi sin, č. g. Bostjan Kovačec, so župnik pri sv. Ilju na Hrvatskem, drugi, Jakob, pridni kmet, hčer Ana

pa vrla kmetica, lep dokaz, kako pridna bila sta od nekdanj ova zakonska izredivša si tako vrlih otrok! Strašno zločinstvo zgodilo se je v Podgorcah. Ursula Žitnjak bila je po smrti svojega moža 400 goldin. dolžna, svojemu bratu Filipu Plabenu, ki je od nekdanj pri hiši služil kot blapeč; tudi ga je pogosto trl betek sv. Valentina. Sestra mu pa dolga ni hotela plačati, dokler ni bila tožena in prisiljena, ker ga vtajiti ni mogla zaradi večih prič. Ali ko mu izplača 300 fl. in še 100 fl. na dolgu ostane, pograbi jo taka jeza, da sklene brata ubiti. Imela je deklo pri sebi, katerej je bila teta, ravno tako zločasto, kakor ona. Večkrat je vabila zločincev, naj bi prišli brata klat. Cesar dolgo ni mogla dobiti, to se njej je zgodilo 3. febr. Prišla sta 2 možka in 1 fant. Dala je vsem žganja, vina, mesa tako, da so bili pijani. Revni brat pa uže 2 dni ni dobil ne jesti ne piti, čeravno je delal, kakor živina. Proti večeru pride v hišo; solze ga polijejo, ko vidi kako so drugi veseli, on pa ves gladen. Sedaj zgrabi eden izmed zločincev kamen, uže pripravljen v žepu, in začne reveža z njim po glavi tolči, kakor mesar vola. Brat omedli, sestra pa in jena dekla kričite: „vun s psom!“ Tako se je tudi zgodilo. Zavlekli so ga v hlev, mu glavo strli in 2 rebri zlomili tako, da je siromak še tisto noč umrl. Drugi den je prišla sodnijska komisija z žandarji iz Ormoža, vklenola vseh 5 oseb in jih odgnala v ječo!

Od Sotle. (Nemiren učitelj.) Izmed novih učiteljev niso vsi slabi, kakor starih niso vsi vrli. Enega izmed slednjih imamo v precej glasovitem kraju blizu Sotle. Zapustivši prvo latinsko šolo z debelo trojko posvetil se je učiteljskemu stanu in prikobacal naposled k nam nemira delat. V 3 letih pouzročil je 6 pravn, sedaj s srenjo, sedaj s župnikom, kaplanom itd. Toda vselej je propal. Dva podučitelja sta mu zbežala. Plačevali smo za letne šolske potrebe po 600, 700 in 800 fl. Pritožbe niso nikoli obveljale. V šoli pa se je čudno godilo. Fantiči so se učili plezati in skakati, da je 6leten fantič začel kri bljuvati in je naposled dušico izdehnul; zopet drugemu fantiču so roko zlomili, tretjega v šoli zaprtega pozabili, da so ga starši po vsej okolici do trde noči zapstoj iskali, četrtemu se je uhica zaškrnila, da mu je več tednov krvavela; previdna deklica v šolo zaprta je pa pred nočjo skoz okno zbežala itd. Pa dosti bodi. Le toliko dostavim, da očetje krajnega šolskega sveta na ove reči niso utegnili misliti, ker so imeli preveč s pravnami poslov. Sedaj so nemirna 3 leta dotekla. Izvoljeni so drugi in boljši možje. Učitelj je skušal v novi šolski svet vsaj 2 prijatelja spraviti. Ali fantič, ki je za izžrebanje pripravljene listke vzdigoval, je zvijačnost izdal. Treba je novega izžrebovanja!

Iz Banjeluke. Lansko leto, 19. sept. je nas prišlo 7 železniških razredov (Eisenbahn-Abtheilung) sem le v Bosno in smo sploh na železnici iz Banjeluke v Dobrlin pridno delali in še le zdaj smo

jo komaj malo v vozivni red spravili. Bilo je povsod vse zapuščeno, vsi štacijoni in poslopja na štacijonih podrena in požgana; cela železnica je bila z visoko travo zaraščena, vsi „švelarji“ sprhneti, nekatere šinje zlamane in vsi mostovi piravi in skoro čisto porušeni; vse to je veliko dela, veliko denarjev in tudi veliko naše moči stalo. Zdaj je ta železnica tako daleč popravljena, da iz Banjeluke v Novi in spet v Banjoluko uže vsaki den mešani vlak (Gemischter Zug) gre, v kratkem času boče biti cela železnica Banjaluka-Dobrlin odprta in potrebni vlaki sem in tja brez straha voziti. Od teh 7 železniških razredov, kateri na tej železnici delamo, je nas 5 razredov rezervistov. Od teh 4 rezervnih razredov so že vsi 1867. 1868. letniki lani meseca decembra bili domov spuščeni; zdaj 22. februarja pa grejo 1869 in 1870karji domov. Mi mlajši rezervisti pa še par tednov tu ostanemo in potem bo tudi za nas veseli čas prišel, da bomo se spet v našo domačo slovensko deželo vrnoli. Tu v Banjiluki in v tem kraju, sedajni čas sploh deži, blata in vode imamo toliko, da ga skoro pregaziti ne moremo, od železniške postaje do mesta Banjeluke nam treba eno uro hoditi zavolj blata. V mestu je pa prav veselo. Vse, kar je tu živega, se veseli in se raduje, da v Banjiluki živi. Mat. Vaupotič.

Iz Svičine. Lani je nemila smrt po našej fari neusmiljeno morila. Nevem, če je kedaj jih toliko tukaj umrlo. Tujci so se celo uže bali k nam priti. Vratna vnetica ali davnik je mladino strašno pobiral. Začetek groznemu bolenju je nastal meseca julija, najhujše je razsajalo septembra in oktobra. Septembra smo jih pokopali 27, oktobra 20 oseb. Dne 10. okt. je po fari ležalo 6 mrtvih. Večidel je bolenje napadalo otroke do 14. let, pa tudi odrastlim smrt ni prizanesla. Neke mater je umrla 7letna deklica, 5 dni poznej je tudi ona, 38 let stara, ležala na klopi. Redko kje je hram, ki bi ga ne bila nesrečna bolezen obiskala. Odrastli so večidel okrevali, od mladine, kogar je začela daviti, malokdo. Vseh mrtvih je minulo leto bilo 116, ogromno število za našo faro, ki šteje komaj 1782 duš. Preteklo nedeljo, 23. febr., je bila v našej okolici huda nevihta. O poludne se je začelo temniti, nastal je silen vihar, ki je vedno močnejše pripogibal drevje. Ob 1/2 2 uri smo iz planini od sv. Duha zaslišali mumljanje, zmes je bliskalo. Med tem priropoče druga nevihta od severa, se zažene čez Podigrac, debeli sneg se vsiplje, kakor da bi iz megel onuč lučalo, bliska in grmi, kakor po leti v najhujši vročini; zdajci hudo zasveti, strašen grom zabuč in strela udari v en viničarski hram na Podigracu, ki je tudi zgorel. Res posebna prikazen v trdeji zimi. Na meji proti Lučki fari pa je ravno ta čas toča klestila, debela kakor kuruzno zrnje, ter je 2 prsta visoko zemljo pokrila. Bog nas nje le po leti varuj!

Od sv. Petra pri Radgoni. (Zlato poroko — nemila smrt — samoubojstvo). 16. sve-

čana se je vršila pri nas redka, toda lepa slovesnost. Prišla sta v našo farno cerkev 2 starčka, mož in žena, kjer sta po 50 letih spet pred Gospodov altar stopila, da bi se tam za vse prejete dobrote, ki sta jih v celih petdesetih letih v svojem zakonskem stanu od nebeškega Očeta prejela, zahvalila. Poročali so ju domači č. g. župnik, ter imeli zraven lep govor. Hvaležni sin, pri katerem zdaj živita, kakor tudi dobri okoličani, so mnogo pripomogli, da se je svatba prav veselo obhajala. Kakor se je veseli glas o zlati svatbi razširil po vsej okolici, tako je 23. svečana žalostni glas spreletel vso Radgonsko okolico, da je nemila smrt pobrala Sekovske škofiji ednega njenih gorečih dušnih pastirjev, namreč visokovrednega častitega gospoda Martina Kopšiča, dekana in mestnega župnika v Radgoni. Rojeni so bili pri sv. Juriju v Slov. goricah 9. novembra 1805. v mešnika posvečeni 31. julija 1831. Pogreb se je vršil 25. svečana popoldne, 18 duhovnikov, kakor tudi velika množica ljudstva, jih je spremila k večnemu počitku. Bodi jim zemljica lakka! K temu še dostavim drugo žalostno nesrečo, da je lani mesenca grudna odšel trgovec E. Weitzinger iz Radgone, da nihče ni vedel kam. Mnogi so trdili, da se je podal v Ameriko si sreče iskat, ktera mu v domovini ni bila mila. Toda še le čez 10 tednov, so ga najšli par streljajev od Radgone na Murskem prodn mrtvega, kjer ga je voda izvrgla. Bog nas varuj take nesrečne smrti!

Janez Dub.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zborovanje državnega zbora je prenehalo, ker se posvetujejo njegovi odposlani možje v Budimpešti z magjarskimi poslanci vred o zadevah Bosne in Hercegovine; pri tej priliki je vojni minister izpovedal, da je proti turškim vstašem lani trebalo na noge postaviti okoli 300.000 mož s 276 kanoni, dalje, da se je takrat tudi v Erdeljskem in v Galiciji pripravljalo na boj, ker se je potrebno zdelo utrditi Krakov, Premizel, in Kotor v Dalmaciji. To kaže tedaj, da so nam Italijani in Rusi nekako žugali z vojsko. Na vprašanje, zakaj se ni postavila železnica iz Siseka v Novi, in zakaj s Srbijo ne sklenila kupčijska nagodba, poizvemo: ker so Magjari to branili. — Volitve za državni zbor bodo meseca septembra. — Žilo tople vode v Toplicah na Českem so srečno zopet našli 13 metrov bolj globoko pod zemljo; veselje prebivalstva je neizmerno. Križev v šoli ne trpijo šolski sveti v Pragi in Sačavi in jih odpravljajo, ker bi se baje judovski fantiči utegnili pohujšati. Dunajski ravnatelj višjega pripravnništva za učitelje prusak in freimavrer dr. Dittes je izdal knjigo o dušoslovju (psihologijo), kder taji, da bi imel človek prosto voljo itd. Sv. oče papež Leon XIII. so knjigo obsodili in jo katoličanom prepovedali. V Lvovu so zaprli več uč.